

KRÍŽOVÁ CESTA S BISKUPOM JÁNOM VOJTAŠŠÁKOM

Spracoval: Marián Sivoň

pri príležitosti dekanátnej púte Spišskonovovesského dekanátu do Zakamenného
na 50. výročie úmrtia Božieho sluhu, biskupa Jána Vojtaššáka

Zákamenné, 4. August 2015

Úvodné zamyslenie

Milovaní bratia a sestry! Dnešnú pobožnosť krížovej cesty chceme prežívať spolu s Božím sluhom, biskupom Jánom Vojtaššákom. Nik z nás nemôže povedať, že nepoznal kríž, že nevedel, čo je ľudské utrpenie. Z jeho kázni je zjavné, že veľa rozjímal nad krížom, či lepšie povedať: pod krížom. No najviac sa o kríži naučil vo svojom živote, keď naňho doľahla ťarcha kríža a on musel niesť kríž na svojich pleciah. Tak spoznal kríž služby a obety, kríž prenasledovania, kríž utrpenia, kríž potupy, nespravodlivosti, zneuctenia, kríž choroby i umierania.

Vykročme po Kristových i jeho stopách, vedení jeho vlastnými slovami: „Preč teda vy, hmotári, preč vy, do blata uviaznuté tmavé duše, preč vy, nízkí otroci nepriateľov Kristovho kríža, ktorí nemáte v sebe toľko sily, aby ste svojho zotročeného ducha aspoň meter od zeme pozdvihli! Ale nie, čo hovorím?! Radšej poďte s nami, putujte s nami po Božie milosrdenstvo na miesto Golgotu, na miesto Kalváriu, na miesto povýšeného kríža. Zdvihnite čelo, otvorte oči, nazrite do knihy – na kríž, čítajte z neho poučenie pre život, čerpajte silu pre hodinu smrti, potechu pre večnosť.“

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

1. zastavenie: Pán Ježiš je odsúdený na smrť

Klaniam sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

Spišský biskup Ján Vojtaššák bol nepohodlným pre štátnu moc. Prvýkrát bol zaistený dňa 5. 5. 1945 a internovaný v biskupskom letnom sídle v Spišskom Štiavniku. Odtiaľ bol prevezený do bratislavskej štátnej väznice, kde bol bez konkrétneho obvinenia a náležitého vyšetrovania väznený sedem mesiacov.

Napokon sa uskutočnil vykonštruovaný súdny proces s tzv. „vlastizradnými biskupmi“. Vojtaššák spolu s Michalom Buzalkom a Pavlom Gojdičom boli uznaní vinnými zo zločinu úkladov proti republike, zo zločinu vojenskej zrady, zločinu velezrady a zo zločinu vyzvedačstva. Vojtaššáka odsúdili na tret odňatia slobody na dvadsaťštyri rokov nepodmienečne, peňažný trest vo výške 500 000,- Kčs, konfiškáciu všetkého majetku a stratu čestných občianskych práv.

Spišský biskup stál na lavici obžalovaných tak ako Kristus a počúval nespravodlivý výrok odsúdenia. Nespravodlivosť, krivda vždy veľmi bolia. Keď nám nespravodlivo ublížili, ukrivdili, túžime po pomste. Veď je to spravodlivé! No Kristus netúžil po pomste, ani náš biskup. Odpúšťal tak, ako Kristus. „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia.“

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

2. zastavenie: Pán Ježiš berie kríž na svoje plecía

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

Biskup Vojtaššák bol istý čas aj vo vyšetrovacej väzbe v Ruzyni v Prahe. Medzi „presvedčovacie metódy“ tamojších vyšetrovateľov boli bežne zaraďované výsluchy na smeny, bitka, ponižovanie, psychický teror, trýznenie zimou, hladom a svetlom počas dlhých nocí, celodenné pochody v stiesnených celách, učenie sa hanebných a vymyslených zápisníc naspamäť.

Ján Vojtaššák v jednej zo svojich kázni povedal: „Ako s chrámom, tak aj s katolíckou Cirkvou je nerozlučne spojený kríž. Ona káže kríž, trpí krížom, žehná krížom.“

Nedá sa byť priateľom Krista a nepriateľom kríža. Mnohí hovoria, že milujú Krista, na keď dôjde na lámanie chleba a treba niesť kríž, rýchlo utekajú preč, odmietajú kríž, nechcú sa ho dotknúť ani len malíčkum. Avšak, Kristus a kríž patria k sebe. On s láskou prichádza ku krížu, kľaká si k nemu, bozkáva ho, objíma a kladie si ho na ramená. Kristus a kríž patria k sebe. Tak aj kresťan a kríž patria k sebe. Lebo kríž je nástroj vykúpenia. Preto objímme svoje kríže a nesme ich za Kristom i jeho nasledovníkom biskupom.

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

3. zastavenie: Pán Ježiš prvýkrát padá pod krížom

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

Boží služobník biskup Ján hovorí: „Náuku kríža hlása Katolícka cirkev práve tak, ako aj Kristus Pán. Práve preto ten istý osud stíhal a stíha Katolícku cirkev, ktorý zastihol aj jej staviteľa – zakladateľa, Ježiša. A veď on to aj Cirkvi

predpovedal: „Ak mňa prenasledovali, budú prenasledovať aj vás.“ (Jn 15,20) Keď Kristus, ženích, trpel kríže, akože by mohla byť od nich oslobodená jeho nevesta Cirkev?! A preto, počnúc od apoštolskej doby, nebolo času, nebolo storočia, žeby aj na Katolícku cirkev neboli volali to, čo na jej zakladateľa: Ukrižuj ju!“

Nie je tomu inak ani dnes. Sme svedkami veľkých útokov na Cirkev, či už zo strany liberálnych médií, liberálnych politikov, rôznych novodobých samozvaných spasiteľov... I dnes mnohí držia v rukách kamene a chcú kameňovať. Cirkev i dnes istým ľuďom prekáža, lebo chráni život, lásku, vernosť, pravdu, chudobu... Kristus a Cirkev vždy stáli na strane života a lásky. A chce tak robiť aj dnes. My všetci buďme poslami radostnej zvesti o živote a láske. A nebojme sa: „Brány pekelné ju nepremôžu.“

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

4. zastavenie: Pán Ježiš sa stretá so svojou Matkou

Klaniam sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

Na svojej krížovej ceste stretá Pán Ježiš aj svoju matku. Toto stretnutie ho veľmi posilnilo. Aj biskup Vojtaššák sa iste s ňou často stretal na svojej krížovej ceste v modlitbe svätého ruženca. V kázni na prvú októbrovú nedeľu povedal: „Ruženec je primeranou modlitbou doby a ruženec je najprimeranejšou modlitbou našich čias. (...) Kto by chcel povedať, že ruženec už viac nie je modlitbou pre naše časy, znamenalo by to, že ruženec slobodno potupiť, znevážiť. Ja však na to hovorím: Božeuchovaj! (...) Nuž teda, bratia a sestry, chopme sa zbrane svätého ruženca! Čujme hlas volajúceho otca kresťanstva! Nebohý Pius IX. volal: „Dajte mi čím viac tých, ktorí sa modlievajú.“ Jeho nástupca, v blahej pamäti Svätý Otec Lev XIII., pomenoval i to, akých modliacich si žiada, keď povedal: „Dajte mi čím viac tých, ktorí sa modlievajú ruženec, a tak zvíťazíme nad mnohými biedami našej doby.“

Drahá naša Nebeská Matka, nauč nás modliť sa ruženec; pomôž nám, aby sme si ho zamilovali. Nech ani deň neprežijeme bez tejto vzácnej modlitby.

Zdravas Mária...

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

5. zastavenie: Šimon Cyrenejský pomáha Pánu Ježišovi niesť kríž

Klaniam sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

Iste biskupovi Vojtaššákovi bolo veľkou oporou aj to, že v kríži nebol sám. Spolu s ním trpeli aj ďalší biskupi. Veď spolu s ním boli odsúdení aj biskupi Michal Buzalka a blahoslavení Pavol Gojdič. Spolu s ním trpeli aj mnohí ďalší kňazi, rehoľníci a takisto aj verní laici.

Človeku dobre padne, ak kríž nenesie sám. Dvom sa bremeno nesie ľahšie. Preto aj vysilený Kristus prijíma Šimonovu pomoc. Mocný Boží Syn, ktorý dokázal vzkriesiť mŕtvych, prijíma pomoc od úbohého slabého smrteľníka. Je veľkým znakom pokory, ak človek dokáže prijať pomoc od druhých. A nie je to vždy ľahké.

Dnešný moderný človek je často krát pyšný; správa sa akoby mu patrilo celý svet. Myslí si, že Boha nepotrebuje, pohŕda vierou, a preto chce rozhodovať o živote, o rodine a iných dôležitých hodnotách. Dnešný človek sa hrá na Boha a chce určovať, kto má ešte žiť a kto už má právo zomrieť. A vo svojej hre pokračuje ďalej, keď chce určovať, čo je to rodina a kto môže byť rodinou. Už to vraj nemusia byť muž, žena a deti. Človek sám si určí, kto bude rodinou. Najskôr človek opustil Boha, pohrdol vierou, a teraz človeka opúšťa zdravý rozum. Kiežby sme sa spamätali, a čím skôr v pokore uznali, ako veľmi potrebujeme Boha a obrátili sa k nemu.

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

6. zastavenie: Veronika podáva Ježišovi ručník

Klaniam sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

Veronika neurobila nijaký mimoriadny skutok; urobila obyčajnú vec, podala Ježišovi ručník, aby si utrel zakrvavenú a potom zaliatu tvár. Skutok nebol veľký, ale láska áno. Nejde o to, aby sme konali veľké veci, ale tie obyčajné všedné, avšak s nevšednou láskou.

Započúvajte sa opäť do slov ctihodného biskupa: „Ale kríž je aj vznešeným trónom lásky. Lebo nikde nevidíme okázalejšie vyjadrenú lásku Boha Otca a jeho Syna Ježiša Krista k nám hriešnym, ako na kríži. (...) A že kvôli vykúpeniu hriešnych a nevďačných ľudí vydal na smrť svojho jediného Syna, to je vrchol lásky, ktorú ľudský rozum nemôže ani pochopiť, ani vysvetliť.“

V jednej z mládežníckych gospelových piesní sa spieva: „Klince, nedržali na kríži ťa, viem, iba z veľkej lásky ku mne si tam šiel.“ Kristus všetko robil z lásky, aby človek pochopil, ako veľmi ho Boh miluje. Aj my robme všetko s láskou. Nemusíme konať veľké skutky, no musíme mať veľkú lásku. Nie to, čo robíme dáva hodnotu skutku, ale to, koľko lásky do toho vkladáme.

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

7. zastavenie: Pán Ježiš druhýkrát padá pod krížom.

Klaniam sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

Biskup Ján v jednej zo svojich kázni povedal: „Križ je vzácny nástroj vykúpenia ľudstva. Lebo toto drevo vzal božský Vykupiteľ na svoje ramená, ťažko a s mnohými bolesťami ho vyniesol na horu Kalváriu, ako na bolestnom lôžku na ňom pnel a dokončil svoj svätý život. *Na dreve kríža, spieva svätá Cirkev v prefácii, založil naše spasenie, aby ten, ktorý na dreve kríža zvíťazil, totižto had, bol tiež na dreve premožený, a odkiaľ odišla smrť, aby tam povstal život.*“

Z kríža sa kresťan učí tichosti a trpezlivosti v protivenstvách a krížoch života, vidiac, že božský Vykupiteľ *bol ako krotký baránok, vedený na zabitie.* Z kríža sa kresťan učí milovať svojich nepriateľov: *Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia.* Z kríža sa kresťan učí, aký starostlivý má byť o svojich domácich, počujúc Krista, ako odporúča svoju Matku synovi a syna Matke. Z kríža sa kresťan učí skutkom milosrdenstva, počujúc, ako Kristus odpúšťa kajúcemu lotrovi a prijíma ho na milosť: *Dnes budeš so mnou v raji.*“

Pri druhom Ježišovom páde nemyslíme len na ťarchu našich krížov, ale myslíme aj na bohatstvo milostí, ktoré sa v nich ukrývajú.

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

8. zastavenie: Pán Ježiš napomína plačúce ženy

Klaniam sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

Biskup Ján veľmi dokázal aj spolucítiť s ľudom: „Keď každý deň vezmem do ruky noviny, ako prvé mi padne do očí: Na jednom mieste suchota

a nesmierny úpek vypálili úrodu, na druhom zase veľmi uškodil tuhý mráz, inde kamenec znivočil celé chotáre, tu i tam oheň ešte na koreni stojace alebo pokosené obilie strávil na celé jutrá, zase inde milióny a milióny kobyliiek pustošia celé chotáre, tá alebo iná obec padla celá alebo bezmála celá popolom následkom požiaru. Všetko to čítajúc, vzdychneme si so súcitom a obyčajne dodávame: Pomôž im, Pane, v núdzi a zachovaj nás od podobného nešťastia!“

Aj Ježiš spolucítil s ľuďmi, vedel plakať i smiať sa. Len si spomeňme ako zaplakal, keď zomrel jeho priateľ Lazár alebo ako sa zas tešil, keď mu prinášali deti a on ich bral na ruky a požehnával. A keď na krížovej ceste stretol ženy, ktoré plakali nad jeho utrpením, lebo tiež spolucítili, vnímal ich bolesť, no zároveň ju upriamil správnym smerom: „Neplačte nado mnou, ale sami nad sebou a nad svojimi deťmi.“

Človek akoby dnes necítil, nevnímal utrpenie iných. Utrpenie sa nás nedotýka. Je ľahké pozerat' sa z pohodlnej pohovky v izbových papučiach na to, ako sa tým stalo to a iným zas ono. Utrpenie z obrazovky nás nebolí, lebo sa nás nedotýka. A vytráca sa súcitiť.

Pane, nauč nás spolucítiť, radovať sa i trpieť spolu s inými našimi bratmi a sestrami.

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

9. zastavenie: Pán Ježiš tretíkrát padá pod krížom

Klaniam sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

Pri Ježišovom treťom páde uvažujme nad vytrvalosťou nášho Pána. I po treťom páde, hoci z posledných síl, znovu vstáva a pokračuje na svojej ceste s krížom na pleciach. To je vernosť svojmu poslaniu až do posledného dychu, až kým nezaznie ono: „Dokonané je.“

V jednej zo svojich kázni biskup Ján opisuje nasledujúci príbeh: „Keď pruské knieža Fridrich Wilhelm karhal svojho ministra grófa za to, že klame, minister sa vyhovárал slovami: *Ako súkromná osoba nikdy neklamem, ale ako minister vášho veličenstva som veru často prinútený i klamať. Tak, odvetí mu Wilhelm prísne a trpkou, a keď čert vezme pána ministra, kde ostane, pán gróf, vaša súkromná osoba?* , Áno, je treba vyznať kríž, nielen keď nás nikto nevidí, ale i na verejnosti, kde nás ľudia vidia; a nielen pred ľuďmi sa nám treba krížom chváliť, lež jeho vernými služobníkmi musíme byť aj v súkromí, pred svojim

vlastným svedomím. Alebo som katolík, a vtedy som ním tak v súkromí, ako na verejnosti, alebo nie som katolík, a vtedy nie som ním ani v súkromí, ani na verejnosti. Lebo chcieť byť doma veriacim, v cudzom svete neveriacim, to je dohromady nič, to je pol myši, pol vtáka, to je netopier.“

Pane, pomôž nám, aby sme ti vždy zostali verní a aby sme vytrvali vo svojom poslaní tam, kde sme.

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

10. zastavenie: Pánu Ježišovi zvliekajú šaty

Klaniam sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

Pri desiatom zastavení, hľadáme na úbohého Ježiša a vidíme ho zhanobeného, lebo mu strhli z tela šaty. Nemôžeme tu nemyslieť na mnohé nehanebné hriechy, ktoré sa aj v dnešnom svete páchajú proti čistote a vernosti. Čistota a vernosť sú dnes pošliapávané, ba priam udupávané ľuďmi, ktorí žijú nemravne, propagujú pornografiu, neviazaný sex a rôzne slobodné zväzky.

Boží služobník Ján hovorí: „Pytagoras chýrny pohanský mudrc, keď zakúsil, aké škodlivé je stýkať sa s planými, aby si to každý dobre zapamätal, na výstrahu pre každého napísal krátko: *Čokoľvek má čierny chvost, z toho neradno koštovať.* Týmito slovami, hovorí Plutarchos, *nás chcel mudrc poučiť, aby sa každý chránil spoločnosti, ktorá je špatných mravov a nakazená hriešnymi zvykmi.* Takisto súdi o planých spoločnostiach aj Izidor zo Sevilly, keď hovorí: *Lepšie je od planých nenávideným byť, ako sa z ich kamarátstva tešiť. Lebo ako mnoho dobrého prináša spoločný život so svätými, tak mnoho zlého zapríčiňuje stýkanie sa s planými.*“

Najčistejší Pane Ježišu, pomôž všetkým mladým ľuďom, aby si chránili svoju čistotu a aby sa vyhýbali zlej spoločnosti a pomôž všetkým manželom, aby si chránili vernosť a vyhýbali sa všetkému, čo by ju nejakým spôsobom ohrozilo.

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

11. zastavenie: Pána Ježiša pribíjajú na kríž

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti...

Pribíjanie na kríž je hrozné. Akí krutí boli vojaci, keď dokázali vraziť veľké klince do svätých rúk a nôh Krista? Aj biskupa Vojtaššáka pribíjali na kríž pokrivení a krutí vyšetrovatelia. Pribíjali ho falošnými obvineniami, vykonštruovanými, vymyslenými svedectvami, rafinovanými klamstvami...

Biskup Ján o kríži hovorí: „Križ, hlboko zasadený do zeme, nás napomína, že v našom srdci musí byť viera hlboko zakorenená, a preto musíme všemožne bedliť o náuku pravej viery. Križ, vysoko sa dvíhajúci k nebu, nás učí, že nie v hline zeme, nie v tmavom hrobe sa končí sláva človeka, lež že naša sláva je po víťaznom živote založená naveky v nebi... Široké ramená kríža nám ukazujú veľkú lásku Boha, ktorou nás objíma, pod ochranou týchto ramien sa môžeme ukryť ako v tône širokých konárov vtedy, keď na nás doliehajú hriechne pokušenia.“

Pane, daj nám odvahu a lásku, aby sme sa nechali pribiť na kríž, ako si sa odovzdal krížu ty a aj tvoj sluha, biskup Ján.

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

12. zastavenie: Pán Ježiš na kríži zomiera

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

„Hľa, drevo kríža, na ktorom zomrel Spasiteľ sveta. Podťe, pokloňme sa.“ K tejto duchovnej cirkevnej piesni hovorí biskup Ján: „Tieto duchom hlboko prerážajúce slová, keď nám v deň najväčšieho zármutku, vo Veľký piatok, kladie pred oči nástroj bolestného umučenia drahého Spasiteľa, totižto potupené drevo kríža. Tie isté slová sa chtiac-nechtiac vdierajú i do mojich úst, keď vidím pred tvárou svojou a zároveň i vašou ten istý nástroj umučenia; nemôžem sa zdržať, aby som pred všetkými nezvolal: „Hľa, drevo kríža, na ktorom zomrel Spasiteľ sveta.“

„Zastavme sa len na okamih pri kríži, aby sme videli, čím bol kríž pred Kristom Pánom a čím sa stal skrze Krista. Pred Kristom bol kríž nástrojom hrozne potupným, lebo naň vešali len tých najväčších zločincov. Smrť na kríži bola ukrutná, lebo trvala veľmi dlho, smrť na kríži bola aj najnehanebnejšou, ktorej sa každý veľmi bál.“ Ale vďaka Kristovi sa potupe kríža premenila na najväčšiu česť. „Križ, ktorý naplňal strachom každého zločinca, teraz je

s radosťou a potešením objímaný od miliónov veriacich.“ Nuž priviňme sa aj my dnes ku Kristovmu krížu. „Podťe, pokloňme sa.“

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

13. zastavenie: Pána Ježiša skladajú z kríža

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

„Je dokonané.“

„Ježiš Kristus, kým vo svojej viditeľnej podobe chodil po svete, neraz zreteľne vyslovil, prečo prišiel na svet. Preto, hovorí, aby plnil vôľu svojho nebeského Otca. Ved' už ako dvanásťročný nájdený v chráme odpovedá smutnej Matke: »Nevedeli ste, že mám byť tam, kde ide o môjho Otca?« (Lk 2, 49) A akáže to bola vôľa nebeského Otca, ktorú mal plniť jeho Syn? Bolo to spasenie, vykúpenie ľudského pokolenia.“ A preto v tejto chvíli smutná Matka drží vo svojom náručí jeho mŕtve telo. Je smutná, no zároveň plná dôvery a nádeje. Lebo verí, verí, že to všetko bola vôľa Nebeského Otca.

Od začiatku vnímame a počujeme to jej „fiat“ – „staň sa“. Od zvestovania až po túto chvíľu pod krížom. „Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova.“

Sedembolestná Panna Mária, patrónka nášho milovaného Slovenska, nauč nás vždy s dôverou hľadať a plniť Božiu vôľu.

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

14. zastavenie: Pána Ježiša pochovávajú

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti ...

Krížová cesta sa končí – aj tá biskupa Vojtaššáka. Mŕtve telo kladú do hrobu. Vypočujme si jeho slová o kríži ako odkaz pre nás: „Bratia a sestry! Vieme, že takéto strieľanie na kríž a na toho, kto na ňom vykúpil svet (ktorého sme aj dnes svedkami), je vo všeobecnosti márne, lebo je zasadený hlboko do ľudských srdc. Predsa však môže podaktorých slabších pomýliť a splasiť. Premilení, nedajme sa naplašit' tými, ktorí sa nám natískajú ako falošní bôžikovia, ktorí nám chcú namiesto viery natisnúť svoj rozum, podvrhnúť svoje bludné ľudské náhľady

namiesto Božích, večných a nezmeniteľných právd. Pridržiavajme sa my vždycky len toho kríža, ktorý bol zasadený na Golgote, tých právd, ktoré hlásal Ježiš Kristus a pre ne na kríži dokončil... Vo svojich srdciach i v srdciach potomkov dvíhajme kríž vysoko, lebo o ňom stojí napísané, že kto ho nájde a bude mať, nájde a bude mať život, bude čerpať spasenie od Pána.“

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami...

Záverečná modlitba

Verím v Boha...